

PLAN

Verksamhetsplan 2023

Energicentrum Gotland

Fastställt av regiondirektören
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2022-12-01
Gäller 2023
Ärendenr RS 2022/1769
Version [1.0]

Region Gotland

Besöksadress Visborgsallén 19

Postadress SE-621 81 Visby

Telefon +46 (0)498 26 90 00

E-post regiongotland@gotland.se

Org nr 212000-0803

Webbplats www.gotland.se

Innehåll

1. Inledning och bakgrund	3
2. Nulägesanalys	3
2.1 Omvärldsspaning	3
2.2 Nulägesbeskrivning	5
2.3 Nulägesanalys	5
3. Syfte och roll	6
3.1 Syfte.....	6
3.2 Roll.....	6
4. De fyra naven (verksamhetsområden).....	7
4.1 Mobilitet.....	7
4.2 Egenproduktion och energigemenskaper	7
4.3 Energieffektivisering	7
4.4 Lagring och flexibilitet	7
5. Målsättningar	8
5.1 Vision och övergripande mål	8
5.2 Delmål	8
5.3 Insatser 2023	9
6. Målgrupper	13
6.1 Primära - direkt kommunikation	13
6.2 Sekundära – främst indirekt kommunikation via partners.....	13
7. Övergripande aktivitetsplan	13
7.1 Q1 2023.....	14
7.2 Q2 2023.....	14
7.3 Q3 2023.....	14
7.4 Q4 2023.....	14
7.5 Löpande under året:	15
8. Styrgrupp.....	15
8.1 Gruppens syfte och mandat	15
8.2 Styrgruppens representanter.....	15
9. Bemanning.....	15
10. Verksamhetsplatser.....	16
11. Finansiering	17

Bilagor: 1. Definitioner (sid 17)

1. Inledning och bakgrund

2016 beslutades att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Utsläpp från verksamheter inom Sveriges gränser ska då vara minst 85 procent lägre än 1990. Som en del i att uppnå målsättningarna har Energimyndigheten fått i uppdrag av regeringen att möjliggöra för att Gotland ska vara ett pilotområde som går före i omställningen till ett hållbart energisystem. Även den regionala utvecklingsstrategin "Vårt Gotland 2040" samt länets energi- och klimatstrategi "Tillsammans mot 2030" anger som mål att Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen.

Gotland har förutsättningarna för att ställa om till ett hållbart energisystem och därmed bli en pilot som visar att det går att nå de energi- och klimatpolitiska målen. Gotland har sin styrka i goda förutsättningar för produktion av förnybar energi, ett starkt entreprenörsdriv samt engagerade medborgare och organisationer. Överföringskapacitet och lagring är frågor som är fortsatt viktiga för att det gotländska energisystemet skall vara robust och flexibelt. Nyckeln till framgångsrik omställning ligger i ett nära och långsiktigt samarbete mellan alla som är aktiva och verkar på Gotland, såväl besökare, boende, föreningar, företag och offentliga organisationer.

En färdplan för Energipilot Gotland har tagits fram av Energimyndigheten och genomförandet av färdplanen ska stärka Gotlands kapacitet att nå målen tidigare än övriga Sverige. Energicentrum Gotland ingår som en av åtgärderna i denna. I länets energi- och klimatstrategi beskrivs också behovet och etableringen av Energicentrum Gotland.

Region Gotland, i samarbete med alla berörda aktörer på Gotland, har etablerat ett genomförandeprogram för klimat-, miljö- och energi i syfte att konkretisera arbetet mot målen i den regionala utvecklingsstrategin. Energicentrum Gotland kommer utgöra en aktiv del att stötta genomförande hos allmänhet och näringsliv på ön.

2. Nulägesanalys

2.1 Omvärldsspaning

De senaste fem åren har en inställning växt fram på Gotland och den förmedlas i de kontakter Energicentrum har, nämligen att Gotland bedöms ligga nära ett läge där hela samhället börjar agera i energi- och klimatomställningen. Huruvida det är sant för öns samlade näringsliv och allmänhet är en central fråga som kontinuerligt måste mätas och förstås. Det är vitalt för att rikta kommunikation och andra insatser rätt.

Forskningen i förstudien "Lokal marknad i energiomställningen" gör tydligt gällande att energiomställningen i hög grad är en social process. Där belyses också att en mellanaktör, som Energicentrum Gotland, har en roll att fylla på framför allt tre sätt;

1. genom att initialt hjälpa till att koordinera och skapa samstämmighet mellan olika aktörer kring riktlinjer, mål och prioriteringar,
2. genom att skapa stöd, kontakter och partnerskap och
3. genom att skapa platser och möten för kapacitetsuppbyggnad och utbyte av erfarenheter.

Bilden av en enad regionalpolitik som prioriterar omställning till ett hållbart samhälle kvarstår för Gotland. Det faktum att Region Gotland väljer att föra fram ett tredje styrkeområde benämnt "Näringslivets energiomställning" i tillägg till Besöksnäring och Mat- och livsmedelsproduktion, är ett tydligt uttryck för detta. Under 2020 erkände även Regionfullmäktige status *klimatnödläge* för Gotland.

Regeringsuppdraget Energipilot Gotland kvarstår som ett fortlöpande uppdrag som givits till Energimyndigheten. Inom uppdraget gjordes 2020 en utlysning för gotländsk utveckling inom energiomställningen som resulterade i tio projekt som utförs på Gotland. Merparten av dessa projekt avslutas 230331. Utöver ovanstående fortgår en dialog kring hur Gotlands insatser inom energiomställningen ska få ett tydligare sammanhang, och tydligare stöd, nationellt.

Inom EU märks en stor aktivitet kring det som kallas den europeiska gröna given (The European Green Deal, EU:s tillväxtstrategi/färdplan för en hållbar ekonomi). I tillägg har Fit for 55 etablerats och bidrar till ett ökat fokus i planer och utlysningar för en grön omställning. Ett särskilt område som uppmärksammas är vätgas, där EU har som målsättning att 13 procent av Europas energibehov ska komma från den energibäraren år 2050.

I detta sammanhang bör även betonas att, på initiativ av EU och på grund av rådande energibrist, uppmanas nu medlemsstaterna att snarast (slutet 2022/början 2023) att sänka sin energiförbrukning med minst 10 procent. I Sverige skapar Energimyndigheten en kampanj för att uppmana allmänheten till energibesparingar och ger likaledes landets Länsstyrelser i uppdrag att stödja offentliga sektorn till energieffektivisering.

Regelfrågan kring energidelning är fortsatt en osäkerhetsfaktor och det står nu klart att från Energimarknadsinspektionen ser man att uppdraget att översätta EUs direktiv till svensk lagstiftning i princip är slutfört. I det sammanhanget bör nämnas att flertalet aktörer, både på EU-nivå och runtom i Sverige, inte anser att Energimarknadsinspektionens förslag lever upp till intentionen i direktiven.

Det råder en fortsatt oklarhet kring Cementas långsiktiga verksamhet som kan hämma deras vilja och förmåga till långsiktiga beslut i energiomställningen. Deras uttryckta ambition att år 2030 vara klimatpositiva, främst genom Carbon Capture and Storage (CCS), kvarstår dock. I tillägg kan nämnas att Gotland blivit beviljat medel ur Fonden för en Rättvis Omställning (FRO), där medel viks för grön omställning av Cementas verksamhet i Slite.

Dröjsmålet kring beslut om när en ny kabel anläggs samt vilken kapacitet den kommer ha, ger en hämmande effekt på utvecklingen av det regionala nätet. Det ger i sin tur en osäkerhet för nya etableringar av kommersiella vind- och solparker.

Det råder frågetecken kring Forsvarsmaktens inställning till utbyggd vind- och solelsproduktion på och kring Gotland.

I skrivande stund är det svårt att förutsäga svensk energipolitik 2023 men den kan ha stor inverkan på stödssystem, utveckling av regelverk samt finansiering av resurser som har bäring på energiomställningen både lokalt och nationellt.

Det faktum att Gotland inte ingår i det svenska stamnätet gör också att vi står utanför handel i de stödtjänster som Svenska Kraftnät har. Det riskerar hämma utvecklingen inom investeringar i lagringskapacitet på Gotland.

2.2 Nulägesbeskrivning

- Energicentrum har snart funnits i två år.
- Nu etablerad med en grundorganisation om sex personer, eget kontor vid Visbys inre hamn, etablerad grafisk profil och blir vid årsskiftet en egen enhet inom Region Gotland.
- Kommunikationen bedrivs via egen webbplats, konton på Facebook, LinkedIn, Instagram, YouTube, regelbundet nyhetsmejl samt arbete genom andra aktörers kanaler.
- Energicentrums finansiering består idag av basanslag om 3,5 msek som täcker tre heltidsanställda, kontor, webbplats och vissa övriga aktiviteter.
- Energi- och klimatrådgivningen, som kommunal funktion, flyttas formellt till Energicentrum (Regionstyrelseförvaltningen) 1 januari 2023. Dess finansiering består i årligen sökta stöd från Energimyndigheten. Förutom ordinarie stöd är det för 2023 beviljat förstärkt stöd som finansierar en deltid under 2023.
- För 2023 bedrivs i nuläget två projekt där Energicentrum är ägare respektive deltagare. Dessa är Energiomställning för Gotländska Företag, EGF samt ReDriv. Dessa löper till 231031. Projektet Mobilitetspusslet som syftar till klimatpositiv mobilitet i glesbygd avslutas december 2022.
- Energicentrum är numera medlem av Energikontoren Sverige och därmed en del av nätverket som utgörs av totalt 15 energikontor runtom i Sverige.

2.3 Nulägesanalys

Den generella kraften till omställning på Gotland har generellt stärkts under året. Även om utvecklingen inom Energipilot Gotland varit blygsam så noterar vi fortsatt regional aktivitet genom; samarbeten i gotländskt näringsliv, ett bekräftat politiskt stöd för Energicentrums uppdrag, etableringen av Node Gotland samt en allmän uppfattning att arbetet med hållbarhet tar ökad plats hos organisationer, företag och myndigheter.

Bristen på energi i Europa och därmed förhöjda energipriser väntas fortgå under 2023 och kortsiktigt leda till ett ökat fokus för energifrågorna generellt, och för energieffektivitet i synnerhet. Kopplat till det kan minskad köpkraft och långa leveranstider vara en broms i omställningsarbetet.

Tidplan för ny överföringskapacitet är kritisk för Gotlands energiomställning, och en utveckling av GEABs regionala nätkapacitet. Även en anslutning av Gotland till stamnätet är kritisk och bör ske före ny kabel är etablerad.

Med väsentlig del av arbetet riktat mot energigemenskaper förblir den ovissa regelfrågan en utmaning för fortsatt motivation och genomförande.

Energicentrums verksamhet väntas kontinuerligt ha fler anställda än vad som finns basanslag respektive statligt stöd för. Det påkallar en process för kontinuerlig projektförsörjning (extern finansiering) in i verksamheten.

3. Syfte och roll

3.1 Syfte

Energicentrum ska stärka gotlänningarnas och näringslivets möjligheter att ställa om till ett effektivt och hållbart energisystem. Genom att inspirera och öka kunskapsnivån skapas engagemang och en vilja att investera i, och ställa om till, ett hållbart energisamhälle.

3.2 Roll

Energicentrum tar flera roller:

- *Kommunikation.* Energicentrum ska agera som en kommunikationscentral och bland annat ha en dialog med gotlänningarna om vad som händer inom energiomställningen på Gotland, sprida goda exempel och visa möjliga vägar framåt. Energicentrums kommunikationsstrategi genomsyrar hela verksamhetens arbete. Den externa kommunikationen kännetecknas av att den är lyhörd, inspirerande, coachande och stöttande.
- *Energi- och klimatrådgivning.* För att uppnå energieffektivisering på Gotland ska Energicentrum erbjuda kostnadsfri och opartisk energi- och klimatrådgivning för den enskilde individen och till små- och medelstora företag. Syftet med rådgivningen är att minska vårt energiberoende och gotlänningarnas klimatpåverkan.
- *Projektstöd.* Energicentrum ska coacha externa initiativ till investerings- och projektmedel när det är relevant. Det innebär att praktiskt vägleda till relevanta utlysningar, sammanföra partners och vara ett stöd i utformningen av ansökan.
- *Expertis.* Energicentrum ska inneha systemexpertis, i syfte att stödja det engagemang som skapas inom målgruppen.
- *Driva projekt.* Energicentrum kan äga projekt inom områden som syftar till att skapa allmänna förutsättningar för Gotlands energiomställning.
- *Mätning och visualisering.* Energicentrum kommer att mäta sin egen verksamhet och verka för att kontinuerligt mäta och visualisera Gotlands energiomställning, på olika nivåer och från olika perspektiv.

Verksamheten ska i alla led beakta miljö och klimat i sina egna val och åtaganden.

4. De fyra naven (verksamhetsområden)

För att hitta rätt i samspelet med andra aktörer och för att bibehålla tydligt fokus i Energicentrum Gotlands verksamhet, väljer vi att kanalisera våra initiativ inom fyra områden som vi benämner ”nav”. De symboliserar samlingspunkter och utgör våra verksamhetsområden. Ambitionen är att agera som ett nav mot omgivande målgrupper och intressenter för att framför allt skapa förutsättningar för andra att agera.

4.1 Mobilitet

Energicentrum ska verka som ett nav inom mobilitet som syftar till att driva frågor kring hållbart resande och ett fossilfritt transportsystem på Gotland. I perspektiv till redan genomförda insatser på Gotland är avsikten här att fortsätta det arbetet och i än högre grad skapa engagemang från allmänhet och näringsliv.

4.2 Egenproduktion och energigemenskaper

Det här navet ska fungera som en informationscentral samt vara starkt stödjande för initiativ mot egenproduktion och energigemenskaper. Detta driver på utvecklingen mot helhetslösningar för flexibla energiresurser på lokal nivå. Det stärker också individens möjlighet att rå över sin egen energiomställning. Uppdraget innefattar förmåga att kartlägga, analysera och visualisera nya lösningar. Se även Bilaga 1 – Definitioner.

4.3 Energieffektivisering

Energieffektivisering är ett kraftfullt verktyg eftersom ändrat beteende eller effektiva åtgärder kan minska eller helt eliminera ett energibehov. Här kan Energicentrum med sin kompetens, och direkt via sina rådgivningstjänster, konkret bidra till att företag, organisationer och privatpersoner arbetar aktivt med sina egna byggnader och verksamheter, så att energin används smart.

4.4 Lagring och flexibilitet

Inom lagring och flexibilitet ryms många systemfrågor och kopplingar till det regionala elnätet. Här handlar det i hög grad om teknisk analys, och verktyg för styrning för ett effektivare utnyttjande, både från kundens perspektiv men även för elnätet som system. Inom det här navet bidrar vi med kunskapshöjning och det finns en stark ambition att bidra till att vi får fram ett antal demoprojekt för att öka kunskapen kring framkomliga vägar. Se även Bilaga 1 – Definitioner.

5. Målsättningar

5.1 Vision och övergripande mål

2040 har Energicentrum Gotland inspirerat och coachat Gotland till att ha investerat i och ställt om till ett förnybart energisamhälle.

Energicentrum Gotland bidrar på så vis till att Gotland blir en förebild och når de nationella energi- och klimatpolitiska målen tidigare än övriga Sverige.

- 2040 har Gotland ett energisystem baserat på förnybar energi, att jämföra med Sveriges nationella mål om ett 100 % förnybart elsystem till 2045. (Not: Målet för Gotland följs upp genom bearbetning av kommunal och regional energistatistik, KRE, från Statistiska Centralbyrån enligt arbetsmetoden för bearbetning av KRE som grundar sig på Energimyndighetens publikation ER 2015:17 vilken använts i framtagandet av Gotlands Energibalans på uppdrag av Länsstyrelsen i Gotlands län.)
- Senast 2027 har växthusgasutsläppen inom transportsektorn minskat till 70 %, att jämföra med det nationella målet till 2030 jämfört med utsläppsnivåer för 2010. (Not: följs upp i indikatoruppföljningen av etappmålet inom Begränsad klimatpåverkan som Länsstyrelsen gör årligen)
- 2030 har Gotland en 60 % effektivare energianvändning, att jämföra med Sveriges nationella mål om 50 % effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 i relation till bruttonationalprodukt, BNP. Målet för Gotland följs upp i relation till bruttoregionalprodukt, BRP. (Not: ingår i Länsstyrelsens uppföljning i energi- och klimatstrategin.).

5.2 Delmål

2023

- Första energigemenskapen är juridiskt formad och installation påbörjad.
- 15 % av Gotlands befolkning har, sedan 2020, antingen investerat i fossilfri lösning för sitt fordon och/eller installerat förnybar energiproduktion.
- En lagrings- och laddningsanläggning har etablerats eller har ett tydligt färdigställandedatum (ref. Flagsskeppsprojekt inom Lagring och flexibilitet och Mobilitet).
- Näringslivet är i fas med uppsatta mål utifrån kommande Handlingsplan för fossilfri konkurrenskraft.
- Kontinuerligt påverkansarbete och skriftlig framställan gjord för att inkludera Gotland i Svenska Kraftnäts stödtjänster.

2027

- Tre energigemenskaper är i drift.
- 35 % av Gotlands befolkning har, sedan 2020, antingen investerat i fossilfri lösning för sitt fordon och/eller installerat förnybar energiproduktion.

2031

- 24 energigemenskaper är i drift.
- 60 % av Gotlands befolkning har, sedan 2020, antingen investerat i fossilfri lösning för sitt fordon och/eller installerat förnybar energiproduktion.

2035

- 46 energigemenskaper är i drift.
- 90 % av Gotlands befolkning har hem, transport och arbete som är baserat helt på förnybar energi.

2040

- 2040 har Gotland etablerat minst 50 energigemenskaper.
- Hela Gotlands energiförbrukning är baserad på förnybar energi.

5.3 Insatser 2023

Insatser	KPI
<p>”Sockenturné” Energicentrum avser bjuda in sig till socknar (områden, större föreningar) och genom närvaro skapa kännedom, höja kunskap och inspirera i energiomställningen. Uppföljningsmöten med en given socken styrs av socknens intresse.</p>	<p>Minst 6 uppföljningsmöten. Slutligt antal avhängigt att vi får projektresurser.</p> <p>2 ekonomiska föreningar och/eller projektgrupper är skapade i syfte att arbeta aktivt mot en energigemenskap.</p> <p>Genomför en så kallad Energidag hos vinnaren av Årets Socken.</p>
<p>Gotlandsbarometern Fastställa Gotlands nuläge i fråga om medvetenhet, inställning och agerande i Gotlands energiomställning. Där mäts även kännedom om Energicentrum Gotland.</p>	<p>Genomföra en tillförlitlig undersökning hos gotlänningarna.</p>
<p>Flaggskeppsprojekt Det innebär en innovativ installation (exempelvis vätgasanläggning) som kommer till multipel nytta. Den har stort tekniskt innehåll, är omfattande och/eller nydanande nog att skapa engagemang på ön samt signalerar att Gotland jobbar i framkant. Energicentrums bidrag är att identifiera genomförbara initiativ länka tänkta partners. Det inkluderar NODE Gotland med fokus på finansiering.</p>	<p>Projektansökan eller annan finansieringsplan etablerad.</p>
<p>Mobilitet Energicentrum har rollen som sammanhållande i frågan om elbilsaddning och ska leda leverantörer och gotländska aktörer till etablering av publika stationer.</p>	<p>Minst 5 socknar/områden har använt Mobilitetspussel-metoden för arbete mot hållbar lokal mobilitet.</p>

<p>Inom projektet ReDriv arbetas mot digital plattform för att skapa systematiserad utbyggnad av förnybara tank- och laddstationer.</p> <p>Mobilitetsvecka med program med innehåll från både näringsliv, offentlighet och akademi.</p> <p>Aktivt verka för spridning av konceptet ”Cykelvänligast”.</p> <p>Genomför insatsprojektet Hela Sverige Laddar.</p> <p><i>Se även Näringslivets energiomställning.</i></p>	<p>Minst en ny laddoperatör har etablerat sig med minst 5 laddstolpar på Gotland.</p> <p>Minst 12 programpunkter under Mobilitetsveckan.</p> <p>Uppfyllelse enligt kriterier i ”Hela Sverige Laddar”-programmet.</p>
<p>Näringslivets energiomställning Arbeta aktivt med Energinätverket inom Tillväxt Gotland i deras fortsatta arbete för att nå målet om 70% reduktion av utsläpp från transporter år 2027. Nätverket har tre arbetsgrupper inom Avtal, Digitalisering och Infrastruktur.</p> <p>Stödja ansvariga för Företagsstöd inom Region Gotland att utarbeta riktade stöd inom energiområdet.</p> <p>Kommunicera med gruppen Hållbara Samtal som innefattar ett urval av Gotlands större företag, i syfte att uppmuntra engagemang.</p> <p>Söka samarbetspartners för arbete mot lantbrukssektorn. Initialt inom Gotland Grönt Centrum, Greppa Näringen (Länsstyrelsen) och LRF.</p>	<p>Insatsplan per arbetsgrupp för 2023 och minst 4 möten per arbetsgrupp genomförs.</p> <p>40 riktade företagsstöd för energieffektivisering och biogaskonvertering betalas ut.</p> <p>Ett Energinätverk inom lantbruket bildas under 2023.</p>
<p>Energidelning Verkar i nätverk för öppnat regelverk och stöder Energikontoren Sverige att ta position i frågan om virtuella energigemenskaper och skattelättnad.</p> <p>Deltagande i styrelse och samverkansgrupper inom Energikontoren Sverige.</p>	<p>Minst 5 möten hålls med nationella aktörer där temat är huvudagenda.</p> <p>Energikontoren Sverige är avsändare, ensam eller i grupp, till två artiklar som syftar till att öppna för virtuella energigemenskaper.</p>
<p>Lagring & Flexibilitet Ambitionen är att höja den allmänna kunskapsnivån inom lagring & flexibilitet.</p>	<p>Underlag som tydliggör Gotlands möjlighet att delta i Svenska kraftnäts stödtjänster finns framtaget inom juni 2023.</p>

<p>Skapa koncept och ansökan om projektfinansiering för att testa affärsmodeller inom flexibilitet hos gotländska abonnenter.</p> <p>Verka för Gotlands medverkan i Svenska Kraftnäts stödtjänster genom att tillsätta en grupp tillsätts med representanter för Svenska Kraftnät, GEAB och Energicentrum där frågan utreds tekniskt och kommersiellt.</p>	<p>Vid beviljat projekt: skapa test av åtgärder som främjar en framtida flexibilitetsmarknad.</p>
<p>Energieffektivisering Fortsätta arbetet med information och rådgivning till allmänhet, näringsliv och organisationer (exempelvis BRF: er och idrottsföreningar). Mål sätta inom EKR-program och projektet Energiomställning för gotländska företag.</p> <p>Understödjer Energimyndighetens kampanj ”Varje Kwh räknas”.</p>	<p>Allmänhet: 100 st. Näringsliv: 20 st. Socknar: se Sockenturné Organisationer: 10 st.</p> <p>Fredagskaffi på-Energicentrum: 12 st Energi- och klimatrådgivning på gotländska bibliotek: 9st</p>
<p>Kommunikation Kommunikationen understödjer att primära och sekundära målgrupper upplever Energicentrum Gotland som en lyhörd, inspirerande, coachande och stöttande aktör inom energiomställningen. Löpande kommunikationsinsatser väcker målgruppernas intresse och höjer deras kunskapsnivå inom naven.</p>	<p>Kvalitativa och kvantitativa mål/nyckeltal kopplat till kommunikationskanal återfinns i kommunikationsplanen.</p>
<p>Projekt- och etableringsstöd Ge projektstöd i form av vägledning kring källor till medel, sammankoppling av aktörer samt brygga dialog mellan projektägare. Detsamma gäller aktörer utanför Gotland med ambition till etablering på Gotland. Där bidrar Energicentrum med kontaktnät och lokal kunskap i omställningen. Detta inkluderar operatörer inom laddning- och förnybara drivmedel.</p>	<p>10 st.</p>
<p>Verksamhetsutveckling/kunskapshöjning Energicentrum vidareutvecklar och förfinar sin struktur kring möten, onboardingprocess, informationsdelning, dokumentation och externa samarbeten.</p>	<p>Genomföra 2-3 timmar kunskapshöjning per månad och medarbetare</p>

Utvecklar gemensam coaching-kultur och listar källor till kunskap.	
Projektförsörjning Energicentrum skapar process för att fånga upp projektidéer och utarbeta ansökningar. Ambitionen är att proaktivt söka upp utlysningar med färdig projektidé. Medverkan i Energikontorens samverkansgrupper öppnar för samarbeten i projekt. Arbete mot EU-finansierat omställningsprojekt med minst två andra öar fortgår. Syftet är starkt erfarenhetsutbyte och långsiktig finansiering.	3-5 projekt med finansiering löpande.

6. Målgrupper

6.1 Primära - direkt kommunikation

- Gotländska hushåll och deltidboende
- Små och medelstora företag på Gotland
- Organisationer och föreningar på Gotland
- Nätverk av individer, communities

6.2 Sekundära – främst indirekt kommunikation via partners

- Gotländska barn och ungdomar, en viktig påverkansgrupp (mot föräldrar) nu och representerar nästa generation.
- Intressenter till gotländska energiomställningen (till exempel nationella påverkansgrupper och myndigheter, möjliga leverantörer och finansörer med flera.).

7. Övergripande aktivitetsplan

Under 2023 fortsätter Energicentrum att i första hand verka inom existerande nätverk, kanaler, event och forum på Gotland. I de fall det inte finns eller är prioriterat, tar Energicentrum egna initiativ. Ett exempel är att vi verkar genom Tillväxt Gotland (företag) och Gotlands Hembygdsgårdar (sockenmedlemmar) för att nå önskade grupper.

Lika mycket som vi deltar aktivt runt om på ön agerar vi även digitalt. Det pågår ett fortlöpande arbete med att göra webbplatsen mer relevant, känd och tillgänglig. I tillägg till det hjälper de sociala kanalerna till att öka tillgängligheten på mottagarens villkor samt levandegör både våra egna och andras insatser inom energiomställningen på Gotland. I det här sammanhanget är en tydlig prioritet att få både medarbetare och styrgrupp att bli ”kommunikatörer” i och för Energicentrum Gotlands verksamhet.

Energicentrum bedriver fortsatt kommunikation och marknadsföring inom ”Gotland ställer om” samt bidrar på detta tema gentemot aktörer i kampanjen. Inför 2023 färdigställdes fyra lokalproducerade ”Gotland ställer om-kartor” i trä som kommer exponeras på biblioteken på ön samt andra platser med mycket besökare. Dessa uppmanar till att dela sina tankar om hur Gotland ska ställa om samt medger plats för annonsering av aktiviteter.

Kampanjens målsättning är fortsatt är att göra energi- och klimatomställningen till ett regelbundet middagsämne runt om på ön. Detta arbete planeras löpa över tre år (2022-2024).

7.1 Q1 2023

- Energifrukost – seminarium och möte med tydligt tema.
- Arbetsgruppsmöten genomförs med Energinätverket. Även en studieresa med intresserade företag.
- Deltar vid 92 möjligheter med engagemang i ”Årets socken”.
- 3-6 sockenbesök (eller motsvarande gruppering). Mängd avhängigt projekt.
- 3 Fredagskaffi på Energicentrum.
- 9 tillfällen med närvaro på Gotlands bibliotek.
- Möjliga energiträffar kopplat till förhöjda elpriser.

7.2 Q2 2023

- Solsafari-vecka med studiebesök, seminarium med mera under maj.
- Almedalsveckan (27 juni – 1 juli), utveckla och genomföra konceptet ”Arena energiomställning” hos Energicentrum. Även genomföra en tydlig aktivitet som ger genomslag i media.
- Energifrukost – seminarium och möte med tydligt tema.
- 3-6 sockenbesök (eller motsvarande gruppering). Mängd avhängigt projekt.
- Fredagskaffi på Energicentrum.

7.3 Q3 2023

- Genomför Gotlandsbarometern.
- Skördefestivalen 2-3 september, möter allmänheten.
- Deltar vid Energiexpo med rådgivning 8-9 september.
- Mobiliteitsveckan (16–22 september) med tydligt värdskap från samlad arrangörsgrupp och förstärkt innehåll – från hållbart resande till tungtransporter. Möjlig aktivitetsdag.
- Energifrukost – seminarium och möte med tydligt tema.
- 3-6 sockenbesök (eller motsvarande gruppering). Mängd avhängigt projekt.
- Fredagskaffi på Energicentrum.

7.4 Q4 2023

- Företagardagen (oktober), verka för plats på scen, fokus på temat FN:s globala mål.
- Besöksnäringdagen (mitten november?)
- Gotlands Energialog i oktober/november. Medarrangör.
- 3-6 sockenbesök (eller motsvarande gruppering). Mängd avhängigt projekt.
- Fredagskaffi på Energicentrum.

7.5 Löpande under året:

- Synlighet och interaktion i digitala kanaler, enligt riktlinjer och content-plan.
- Direktkommunikation i grupper och till bred prenumerantkrets.
- Rådgivning och möten med näringsliv och allmänhet inom ramen för Energi- och klimatrådgivningen och projekt ”Energiomställning för gotländska företag” (avslut 231031).

8. Styrgrupp

Energicentrumets styrgrupp har en bred förankring, som väl representerar det gotländska perspektivet och som har förmåga att styra mot det nationella målet om att Gotland går före övriga Sverige genom accelererad omställning. Styrgruppen förväntas mötas cirka fyra till sex gånger per år.

8.1 Gruppens syfte och mandat

- Ge verksamhet/verksamhetsledare stöd och riktning
- Säkerställa breda perspektiv i beslut
- Signalvärde – vi gör det tillsammans
- Godkänna verksamhetsplan
- Ekonomiska beslut inom basfinansiering
- Vid behov prioritera projektansökningar
- Vara ambassadörer för Gotlands energiomställning utifrån respektive verksamhet

8.2 Styrgruppens representanter

- Tillväxt Gotland
- GUBIS
- LRF
- GEAB
- Länsstyrelsen
- Energimyndigheten
- Uppsala universitet, Campus Gotland
- Region Gotland (ordförande)
- Medborgarstol (Representant från den gotländska allmänheten, period: 15 april till 14 april.)

9. Bemanning

Bemanning i början på 2023 beräknas vara enligt följande:

- Enhetschef
  - Patrick Dahl, tillsvidareanställd, 100%
- Energi- och klimatrådgivning (privatpersoner och företag)
  - Anna Bäckstade, tillsvidareanställd, 90%

- Förstärkning deltid 2023, under rekrytering
- Teknisk Projektledare
  - Magnus Jennerholm, tillsvidareanställd, 100%
- Kommunikationsstrateg
  - Sophie Sölveborn, tillsvidareanställd, 100%
- Marknadsförare med kompetens inom grafisk formgivning - vakant
  - Fanny Runeby slutar 230112
  - Vakans, visstid till 231231, 100%
- Projekt: Energiomställning för gotländska företag (till 231031)
  - Richard Glifberg (tillsvidareanställd 100%, föräldraledig (230301-230901))
  - Petra Ahlman 60% fram till 230630
- Projekt: ReDriv (till 231031)
  - Emelie Waktel, projektledare 50% (utlånad från Teknikförvaltningen, Region Gotland)
  - Petra Ahlman 40% fram till 230630

10. Verksamhetsplatser

Energicentrum ska samverka och inspirera, samlar och drivs, rådgivare och upplevs tillgängliga av allmänhet och näringsliv. För att uppnå det strävar vi efter aktiv närvaro över hela ön, både fysiskt och digitalt. Vi fortsätter även att anpassa våra lokaler i Visby för ökat antal medarbetare och öka kapacitet för besökare.

När det gäller den fortlöpande verksamheten är det oerhört viktigt att Energicentrum Gotland upplevs tillgänglig och närvarande över hela ön. Alla möten som hålls i nätverk eller av informationskaraktär till allmänheten kommer att ske i befintliga lokaler (exempelvis bygdegårdar) runt om på ön. Vi påbörjar under året närvaro på öns bibliotek för att möta allmänheten samt som nämnts ha format för återkommande ”Fredagskaffi” hos Energicentrum där besökare kan få diskutera önskade energifrågor.

11. Finansiering

I november 2020 beslutade regionfullmäktige följande:

Budgetmedel för permanentning av Energicentrum Gotland tillförs regionstyrelsen från och med 2021.

Syftet med basfinansieringen på 3,5 miljoner kr per år, som i huvudsak avser personella resurser, är:

- Att kunna tillhandahålla Gotlands allmänhet och omvärlden med information och kommunikation kring Gotlands energiomställning. Via webbplats, närvaro (kontor) och möten.
- Att med personella insatser kunna vara drivande, stödjande och sammankopplande i Gotlandsbaserade energiomställningsinitiativ.
- Att vara en naturlig kontaktpunkt mot parter som kan medverka till Gotlands energiomställning, såsom relevanta EU-parter, företag, akademien med flera.
- Att fortlöpande skapa projektansökningar för att accelerera arbetet.

Övriga finansieringsmöjligheter är samarbeten med offentliga aktörer, såsom Energimyndigheten och Länsstyrelsen i Gotlands län samt externa finansiering via projekt.

Under 2023 kommer projektet Energiomställning för gotländska företag att bedrivas med medel från REACT, via Tillväxtverket samt deltagande i projektet ReDriv från samma finansieringskälla. Då Verksamhetsplanen skrivs deltar Energicentrum i två inlämnade EU-ansökningar och har påbörjat arbete med ytterligare en ansökning för inlämning i december.

Bilaga 1: Definitioner

Energigemenskaper

Begreppet Energigemenskap är nytt och har egentligen ingen exakt definition.

Energicentrum Gotland definierar att en energigemenskap innehåller följande;

- Ett antal konsumenter som sluter avtal om att gemensamt investera i en lokal produktionsanläggning och om att dela på konsumtionen utifrån respektive medlems ägarandel.
- Energin kan typiskt etableras på en fastighet men kan röra sig sömlöst, antingen via kabelanslutning medlemmarna emellan eller genom avräkning virtuellt, mellan flera fastigheter. Respektive medlem bör då ges lov att konsumera energi i paritet med sin ägarandel utan att skattebelastas.

Fördelar detta ger är; volymfördel i inköp/installation, möjlighet till variationshantering inom gemenskapen till följd av varierande konsumtionsmönster samt balansförmåga gentemot överliggande nät genom aggregering. Den främsta fördelen går kanske inte att mäta i varken pengar eller energi, den berör de sociala aspekterna av att kopplas samman och utgöra en del-lösning på ett globalt problem samtidigt som fördelar skapas lokalt.

Prosumert

Begreppet prosumert beskriver en aktör som både är producent och konsument. I detta sammanhang framförallt producent för egenanvändning. Typiskt är ett hushåll som etablerat solceller på sitt hustak som täcker en stor del av det egna årliga el-behovet. Då produceras el samtidigt som man fortsatt är en konsument, både av sin egenproducerade el samt den centralt distribuerade elen.

Flexibilitet

Detta är ett samlat begrepp för att beskriva en målbild där ett energisystem dels bygger på flöden i flera riktningar (inte enbart från elbolag till abonnent), dels att genom incitament uppmuntras elkonsument att spridas bättre över dygnet och i vissa fall, över året.

Variationshantering

Förnybar energi är beroende av väder. Till följd av det är nivån i produktionen per definition varierande beroende på väder och säsong. Fossila bränslen har uppenbara nackdelar för vårt klimat, men fördelen att vi bara producerar så mycket som konsumtionen kräver i varje givet ögonblick. För att uppnå den balansen med väderberoende, förnybar energiproduktion krävs andra åtgärder, såsom lagring och flexibilitetstjänster. Undantaget är vattenkraft, som är väderberoende i mängden regn men där produktionen kan regleras via dammar.